

Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən 2014-cü ildə görülmən işlərə dair

HESABAT

Ölkəmizdə keyfiyyət infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi, əhalinin sağlamlığının qorunması, məhsul (iş, xidmətlərin) təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, ətraf mühitin mühafizəsi dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir. Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin qarşısında olduqca ciddi vəzifələr durur və beynəlxalq norma və prinsiplərə müvafiq olaraq standartlaşdırma, metrologiya, sertifikatlaşdırma, akkreditasiya və sənaye mülkiyyəti obyektlərinin mühafizəsi sahələrində təkmilləşmə, müasir beynəlxalq təcrübənin tətbiqi istiqamətində işlər davam etdirilir.

2014-cü il ərzində Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq və vəzifələrin həyata keçirilməsi, ölkə rəhbərliyinin tapşırıqlarının icrası, dövlət proqramlarının, Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu dövlətlərarası və hökumətlərarası müqavilələrdən irəli gələn və Komitənin səlahiyyətlərinə aid olan öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə müvafiq işlər aparmışdır.

Texniki tənzimləmə və standartlaşdırma sahəsi

Texniki tənzimləmə və standartlaşdırma sahəsinin normativ-hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi, beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə Komitədə müvafiq işlər həyata keçirilmişdir.

Texniki tənzimləmə və standartlaşdırma sisteminin müasir hüquqi bazasının yaradılması istiqamətində “Texniki tənzimləmə haqqında” Qanun layihəsi “Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların müdafiəsi haqqında” və “Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunlarına uyğun təkmilləşdirilərək müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına razılaşdırılmaya göndərilmişdir. Texniki tənzimləmə sisteminə keçidlə bağlı hazırlanan “Standartlaşdırma haqqında” yeni qanun layihəsi aidiyyəti üzrə dövlət qurumlarının vizalarının toplanması mərhələsindədir. Qanun layihələrinin hazırlanmasında Komitədə fəaliyyət göstərən Tvinning layihəsinin ekspertlərinin rəy və təklifləri nəzərə alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 mart 2014-cü il tarixli 331 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında 2014-cü ilin “Sənaye

ili” elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planınının 17-ci bəndinə uyğun olaraq (“Sənaye məhsullarının rəqabət qabiliyyətinin artırılması məqsədi ilə beynəlxalq standartlar əsasında milli standartların hazırlanması işinin gücləndirilməsi, sahələr üzrə yeni texniki komitələrin təşkili”) polimer və elektrik məmulatların, maşınqayırma məhsullarının və metal konstruksiyaların istehsalı üçün beynəlxalq standartlar əsasında milli standartların hazırlanması məqsədi ilə “Sənaye məhsullarının standartlaşdırılması üzrə” Texniki Komitə yaradılmışdır. Eyni zamanda hesabat dövrü ərzində Komitənin müvafiq əmri ilə “Metrologiya” standartlaşdırma üzrə Texniki Komitə yaradılmışdır. “Metrologiya” standartlaşdırma üzrə Texniki Komitənin yaradılmasında əsas məqsəd metrologiya sahəsi ilə bağlı sənayedə və digər sahələrdə istifadə olunan milli standartların layihələrinin, kalibrlənmə və sınaqlarla bağlı ölçmə metodikaların və s. işlənilib hazırlanmasına dəstək göstərmək, onların ekspertizasını keçirərək rəy vermək, bununla da ölkədə sənayenin inkişafına, azad sahibkarlıq subyektlərinin ədalətli rəqabətinə, şəffaf bazar mexanizmlərinin formalaşmasına zəmin yaratmaqdır.

Komitə tərəfindən “Enerjiyə qənaət və enerji səmərəliliyi sahəsində texniki tənzimləmə, standartlaşdırma və uyğunluğun qiymətləndirilməsi sisteminin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı” layihəsi hazırlanmışdır. Proqram layihəsinin son versiyası aidiyyəti qurumlarla razılaşdırılmış, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncam layihəsi ilə birgə Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmişdir.

Standartlaşdırma sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığa da diqqət verilmişdir. 2014-cü il ərzində Beynəlxalq Standartlaşdırma Təşkilatı (İSO), Avropa Standartlaşdırma Komitəsi (CEN) və Standartlaşdırma, Metrologiya və Sertifikatlaşdırma üzrə Dövlətlərarası Şurası (MFC) çərçivəsində müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir. İSO-nun müvafiq komitəsinin güzgü komitəsi olaraq “Torpaqların qiymətləndirilməsi və coğrafi informasiya/Geomatika” (TK 11) standartlaşdırması üzrə Texniki Komitəsi İSO-nun tədbirlərində və beynəlxalq standartların hazırlanması prosesində fəal iştirak etmişdir.

Komitənin təşkilatçılığı ilə Standartlaşdırma, Metrologiya və Sertifikatlaşdırma üzrə Dövlətlərarası Şuranın milli orqanlarının rəhbərlərinin, Dövlətlərarası Şura çərçivəsində fəaliyyət göstərən standartlaşdırma üzrə elmi-texniki komissiyanın və informasiya texnologiyaları üzrə İşçi qrupunun iclasları Bakı şəhərində keçirilmişdir.

2014-cü ildə Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilən “Azərbaycanda müasir standartlaşdırma və texniki tənzimləmə sisteminin inkişafına dəstək” adlı Tvinning layihəsinin həyata keçirilməsinə başlanmışdır. Layihə Böyük Britaniya

(Britaniya Standartları İnstitutu – BSI), Fransa (AFNOR) və Sloveniyanın (SIST) standartlaşdırma üzrə milli orqanlarından ibarət konsorsium tərəfindən icra olunur. Layihənin əsas məqsədi Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinə müasir tələblərə uyğun (həmçinin ÜTT-nin Ticarətdə Texniki Maneələr haqqında Sazişin icrası tələblərinə cavab verən) texniki tənzimləmə və standartlaşdırma sisteminin inkişafı üzrə dəstəyin verilməsidir. Layihə aşağıdakı dörd geniş istiqaməti əhatə edir: 1. Texniki tənzimləmə və standartlaşdırma üzrə qanunvericilik sisteminin dünya və Avropa İttifaqının sistemində uyğun inkişafına dəstək; 2. SMPDK tərəfindən əlaqələndirilən standartlaşdırma üzrə Texniki Komitələrin (TK-lar) yaradılması və fəaliyyətin təkmilləşdirilməsinə dəstəyin verilməsi; 3. Azərbaycanda texniki normativ hüquqi aktların məlumat bazasının işlənilib hazırlanmasına dəstək; 4. Standartların satış sisteminin beynəlxalq tələblərə uyğunlaşdırılmasına dəstəyin verilməsi.

2014-cü ilin 23-27 iyun tarixlərində Komitənin Azərbaycan Standartlaşdırma və Sertifikatlaşdırma İnstitutunun təşkilatçılığı, Ukraynanın keyfiyyət assosiasiyası və “Şərqi-Qərbi beynəlxalq əməkdaşlıq Mərkəzi”nin elmi-metodiki dəstəyi ilə, həyata keçirilən rəqabətə davamlılığın və davamlı inkişafın əsası kimi şirkətlərin inkişaf etdirilməsi məsələlərinə həsr edilmiş “Созвездие качества – 2014” 15-ci beynəlxalq layihəsi həyata keçirilmişdir. Tədbirdə Azərbaycan, Belarusiya, Gürcüstan, İtaliya, Kazaxıstan, Litva, Rusiya, Tacikistan, Ukrayna kimi ölkələrin ümumilikdə 84 nümayəndəsi iştirak etmişdir.

Hesabat dövrü ərzində istehlakçıların və istehsalçılar üçün müxtəlif mövzularda maarifləndirmə və təlim kursları keçirilmişdir. Belə ki, 2014-cü ilin aprel ayında Komitənin Azərbaycan Standartlaşdırma və Sertifikatlaşdırma İnstitutu və Britaniya Standartları İnstitutunun (BSI) birgə təşkilatçılığı ilə Britaniya Standartları İnstitutunun nümayəndəsinin iştirakı ilə “Standartlaşdırma və sertifikatlaşdırmanın müasir iqtisadiyyatda rolu” mövzusunda dəyirmi masa keçirilmişdir. Tədbir çərçivəsində standartlaşdırma və sertifikatlaşdırma sahələri üzrə fikir mübadiləsi aparılaraq, bu sahənin inkişaf etdirilməsi istiqamətində aktual məsələlər müzakirə edilmişdir. Tədbirdə 40-a yaxın dövlət və qeyri dövlət təşkilatının nümayəndəsi iştirak etmişdir.

Həmçinin Azərbaycan Standartlaşdırma və Sertifikatlaşdırma İnstitutu və Britaniya Standartları İnstitutunun (BSI) birgə təşkilatçılığı ilə il ərzində İSO/İEC 27001 “İnformasiya təhlükəsizliyinin idarəetmə sistemləri”, İSO 55001 “Aktivlərin idarəedilməsi sistemi”, İSO 9001-2015 “Keyfiyyəti idarəetmə sistemləri” standartının yeni versiyası, İSO/İEC 20000 “İnformasiya texnologiyaları xidmətləri – idarəetmə sistemləri”, PAS 99 “İnteqrasiya olunmuş idarəetmə sistemləri”, İSO

50001 “Enerji səmərəliliyi idarəetmə sistemləri” beynəlxalq standartlarının tətbiqi üzrə sertifikatlaşdırılmış təlimlər həyata keçirilmişdir. Eyni zamanda, 2014-cü ilin 6-7 noyabr tarixlərində Azərbaycan Standartlaşdırma və Sertifikatlaşdırma İnstitutu və Britaniya Standartlar İnstitutunun (BSI) birgə təşkilatçılığı ilə informasiya texnologiyaları və təhlükəsizliyi sahəsində beynəlxalq standartların tətbiqi üzrə Forum keçirilmişdir. Hazırda ölkəmizdə elektron hökumət və elektron sənəd dövriyyəsinin sürətli inkişaf etdirilməsini, informasiya texnologiyalarının tətbiqinin ölkə iqtisadiyyatına əhəmiyyətini nəzərə alaraq Forumun müzakirə mövzuları ISO 27000 – “İnformasiya təhlükəsizliyi”, ISO 20000 – “İnformasiya texnologiyaları idarəetmə sistemləri”, ISO 22301– “Proseslərin davamlılığı” standartlarının tətbiqi təcrübəsindən, inteqrasiyasından və üstünlüklərindən ibarət olmuşdur. Qeyd olunan Forum çərçivəsində Azərbaycanın informasiya texnologiyaları sahəsində aparıcı şirkətlərinin, Rusiyanın informasiya təhlükəsizliyi sahəsində uğurlu nəticələr əldə etmiş təşkilatları “Атомпредметзолото” (ROSATOM), «СбербанкРоссии», həmçinin “Telekom-Express” kimi aparıcı telekommunikasiya şirkətinin və Britaniya Standartlar İnstitutunun nümayəndələrinin, informasiya texnologiyaları sahəsi üzrə mütəxəssislərinin iştirakı və məruzələrlə çıxışları olmuşdur. Bu istiqamətdə, 2014-cü ilin avqust ayında Azərbaycan Standartlaşdırma və Sertifikatlaşdırma İnstitutu ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin “İnnovasiyalar Mərkəzi” arasında əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Memorandumun əsas məqsədi dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarına standartlaşdırma və sertifikatlaşdırma sahələri üzrə konsaltinq xidmətlərinin göstərilməsi, birgə təlimlərin təşkil edilməsi və bu sahədə proqramın hazırlanması və əlaqələndirilməsidir.

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində texniki tənzimləmə və standartlaşdırma sahəsinə aid olan tədbirlərin icrasının təmin olunması, ölkənin texniki normativ bazasının təkmilləşdirilməsi və müasir beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılması ilə əlaqədar qida məhsulları, informasiya texnologiyaları, ekologiya, turizm, keyfiyyətin idarə olunması, mebel, geomatika, ağır sənaye, metrologiya və digər sahələrdə Komitə tərəfindən əlaqələndirilən standartlaşdırma üzrə texniki komitələr yeni standartların hazırlanması üzrə işləri davam etdirmişlər. Ümumilikdə il ərzində 132 standart dövlət qeydiyyatına alınmışdır. Bunlardan 74-ü yeni Neft-Qaz Emalı və Neft-Kimya Kompleksinin (NQNK) inşası və gələcək fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti və Komitənin Azərbaycan Standartlaşdırma və Sertifikatlaşdırma İnstitutu arasında bağlanmış saziş çərçivəsində beynəlxalq və regional standartlar əsasında qəbul olunmuş standartlardır.

Qida təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamına uyğun olaraq Kodeks Alimentarius Komissiyasının standartlarının milli standartlar sisteminə daxil edilməsi ilə bağlı müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi davam etdirilmişdir. Belə ki, Kodeks Alimentarius standartları əsasında 5 milli standart layihəsi hazırlanmış və hazırda onlar son ekspertiza mərhələsindədir.

ÜTT-nin Ticarətdə Maneələr Sazişinə (TBT) uyğun olaraq üzv-ölkələrdə yaradılması məcburi olan, ölkədə qüvvədə olan standartları, uyğunluğun qiymətləndirilməsi qaydalarını, texniki tənzimləmə sahəsində mövcud olan beynəlxalq sazişləri, digər normativ sənədləri özündə cəmləşdirən və əlavə olaraq xarici ölkələrdə bu sahədə mövcud qanunvericiliyə dair yerli istehsalçılar və ixracatçılar tərəfindən göndərilən sorğulara cavab vermək iqtidarında olan Sorğu Mərkəzi və Bildiriş orqanı öz fəaliyyətinin davam etdirmişdir. Hesabat dövrü ərzində Yaponiya, Fransa, İtaliya, Filippin və Çinin müxtəlif qurumlarından daxil olmuş sorğular cavablandırılmışdır.

Metrologiya sahəsi

Hesabat dövrü ərzində Komitə tərəfindən metrologiya sahəsi üzrə dövlət metroloji nəzarətini həyata keçirmək, dövlət kəmiyyət vahidləri etalonlarını təsdiq etmək, ölçmə vasitələrinin yoxlanmasını və kalibrlənməsi işini təşkil etmək, ölçmə vasitələrinin kalibrlənməsi və yoxlanması fəaliyyətinə nəzarət etmək, ölçmələrin yerinə yetirilməsi üsullarının attestasiyasını təmin etmək, ölçmə vasitələrinin tipini təsdiq etmək və bu barədə müvafiq sənəd vermək və s. vəzifələr icra olunmuşdur.

Belə ki, 2014-cü il ərzində 820 müəssisəyə - yanacaq doldurma məntəqəsi, maye-qaz doldurma məntəqəsi, alkoqollu içki istehsalı, əlvan metalların tədarükü, emalı, tibbi fəaliyyət və əczaçılıq fəaliyyətinə lisenziya alınması üçün rəy verilməsi ilə əlaqədar araşdırma aparılmış və müvafiq rəy hazırlanmışdır. 40 müəssisədə olan çatışmazlıqlarla bağlı (ölçmə vasitələrinin yoxlamadan keçməməsi, şəraitin və avadanlıqların olmaması və s. səbəbindən) təsdiqedicilərin sənədin verilməsindən imtina edilmişdir. Hesabat dövründə 289 ədəd yeni ölçmə vasitəsinin tipi təsdiq edilərək Azərbaycan Respublikasının tipi təsdiq edilmiş standart nümunələrinin və ölçmə vasitələrinin dövlət reyestrinə daxil edilmişdir.

Komitə yanında Dövlət Metrologiya Xidməti tərəfindən 2014-cü il ərzində Respublika ərazisində aparılan ölçmələrin nəticələrinin izlənilməsinin təmin edilməsi məqsədi ilə, dövlət kəmiyyət vahidləri etalonlarının əldə olunması,

qorunub saxlanması, fiziki kəmiyyət vahidlərinin müvafiq dövlət kəmiyyət vahidi etalonlarından işçi etalonlara ötürülməsi, həmçinin ölçmələrin vəhdətinin təmin edilməsi sahəsində qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi üzrə bir sıra işlər yerinə yetirilmişdir. Belə ki, Dövlət Metrologiya Xidmətinin laboratoriyalarında hesabat dövrü ərzində 206 ədəd işçi etalonun kalibrlənməsi həyata keçirilmişdir. Nəticədə müvafiq olaraq 203 ədəd kalibrlənmə sertifikatı və 3 ədəd yararsızlıq haqqında bildiriş verilmişdir. Həmçinin Xidmətin Dövlət dozimetrik etalonları laboratoriyasında 484 ədəd ölçmə vasitəsi yoxlanılmış və 109 ədəd yararsızlıq haqqında bildiriş verilmişdir.

“Ölçmələrin vəhdətinin təmin edilməsi” haqqında Azərbaycan Respublikasının 2013-cü il 13 iyun tarixli 686-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı 2014-cü il ərzində 17 normativ hüquqi akt layihəsi Komitə tərəfindən hazırlanaraq təsdiq edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmiş və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiqlənərək qüvvəyə minmişdir.

Mövcud etalon bazasının genişləndirilməsi məqsədi ilə Komitə yanında Dövlət Metrologiya Xidmətinin yeni etalon laboratoriyalarının yaradılması istiqamətində işlər aparılmışdır. Dövlət etalon laboratoriyalarının yerləşəcəyi yeni binaların inşası sürətləndirilmişdir.

2014-cü ilin iyun ayında xidmətin Dövlət dozimetrik etalonları laboratoriyası tərkibində Spektrometriya laboratoriyası yaradılmış, müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur.

Komitə yanında Dövlət Metrologiya Xidmətinin təşkilatçılığı ilə 2014-cü ilin 21-22 oktyabr tarixlərində Bakı şəhərində “KOOMET” Regional Metrologiya Təşkilatının (Avro-Asiya Ölkələrinin Dövlət Metrologiya Qurumlarının Əməkdaşlığı Təşkilatı) TK1.11 “Vaxt və tezlik” Texniki Komitəsinin 9-cu iclası keçirilmişdir. Həmçinin 25-28 noyabr tarixlərində Bakı şəhərində “KOOMET” Regional Metrologiya Təşkilatının TK 3.1 “Keyfiyyət Forumunun Texniki Komitəsi”nin 18-ci və “KOOMET”-in Keyfiyyət Forumunun 15-ci iclası keçirilmişdir. Eyni zamanda “Milli Metrologiya İnstitutlarında Keyfiyyəti İdarəetmə Sisteminin “KOOMET” Auditorları üçün ISO/IEC 17025 beynəlxalq standartda uyğun xarici auditin (yoxlamanın) aparılması” mövzusunda təlim seminarı keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Çəkilər və Ölçülər üzrə Baş Konfransa assosiativ üzv və Qanunverici Metrologiya üzrə Beynəlxalq Təşkilata müxbir üzv qismində qoşulması üzrə müvafiq işlər aparılmışdır. Nəticədə 2015-ci ilin yanvar

ayından Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi Çəkilər və Ölçülər üzrə Baş Konfransda assosiativ üzv və Qanunverici Metrologiya üzrə Beynəlxalq Təşkilatda müxbir üzv kimi ölkəmizi təmsil etməkdədir. 2014-cü ilin 18-20 noyabr tarixlərində Fransanın Versal şəhərində təşkil olunmuş Çəkilər və Ölçülər üzrə Beynəlxalq Konfransın 25-ci iclasında Komitənin nümayəndə heyəti iştirak etmişdir. Səfər zamanı Fransanın metrologiya qurumuna (LNE) səfər edilmiş, Çəkilər və Ölçülər üzrə Beynəlxalq Büronun (BİPM) direktoru Martin Miltonla, Almaniyanın metrologiya qurumunun (PTB) prezidenti Yoaxim Ulrixlə, Qanunverici Metrologiya üzrə Beynəlxalq Təşkilatın (OİML) rəhbərliyi ilə ikitərəfli görüşlər keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Komitə təmsilində 2015-ci ilin yanvar ayından Çəkilər və Ölçülər üzrə Baş Konfransda (CGPM) assosiativ üzv kimi və Qanunverici Metrologiya üzrə Beynəlxalq Təşkilatında (OİML) müxbir üzv kimi təmsil olunması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

2014-cü il ərzində Komitə yanında Dövlət Metrologiya Xidməti “Metrologiya üzrə beynəlxalq lüğət - Əsas və ümumi anlayışlar və müvafiq terminlər 3-cü nəşr” (International vocabulary of metrology – Basic and general concepts and associated terms (VIM) 3rd edition) beynəlxalq lüğətinin Azərbaycan dilinə tərcümə edilməsini və Beynəlxalq Qanunverici Metrologiya Təşkilatının (OİML) beynəlxalq sənədlərinin və tövsiyələrinin əsasında Azərbaycan dilində müvafiq sənədlərin hazırlanması və mövcud olan normativ-texniki sənədlərin müvafiq beynəlxalq sənədlərə harmonizasiyası üzrə işləri həyata keçirmişdir.

Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya

Akkreditasiya üzrə prinsip və qaydalara riayət edilməsi, sınaq və kalibrənmə laboratoriyalarının və uyğunluğun qiymətləndirilməsi (təsdiqi) qurumlarının akkreditasiyası və bu sahədə dövlət siyasəti Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi yanında Dövlət Akkreditasiya Xidməti tərəfindən həyata keçirilir. 2014-cü il ərzində xidmət tərəfindən Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən uyğunluğun qiymətləndirilməsi qurumlarının akkreditasiya edilməsi ilə bağlı işlər davam etdirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində fəaliyyət göstərən qurumların akkreditasiyasının hüquqi və təşkilati əsaslarını müəyyən edən “Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu 30 may 2014-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilmişdir. "Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının

2014-cü il 30 may tarixli 965-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 11 iyul 2014-cü il tarixli 229 nömrəli Fərmanının tələblərinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Komitə tərəfindən normativ hüquqi aktların layihələri hazırlanmışdır. Hazırlanmış normativ hüquqi aktlar uyğunluğun qiymətləndirilməsi qurumlarının akkreditasiyasının aparılmasını, xarici qurumların fəaliyyətinin razılaşdırılmasını təmin edərək, onların reyestrinin aparılmasını, şikayətlərə apellyasiya şurasında baxılması sahəsində hüquq münasibətlərinin tənzimlənməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

2014-cü il ərzində Komitə yanında Dövlət Akkreditasiya Xidməti tərəfindən 76 ədəd uyğunluğun qiymətləndirilməsi qurumu akkreditasiya olunmuşdur. Bunlardan 45-i sınaq və 7-si kalibrlənmə laboratoriyası, 4-u keyfiyyəti idarəetmə sistemlərini sertifikatlaşdırma orqan, 1-i personalın, 17-si oxşar məhsulların və xidmətlərin sertifikatlaşdırılması üzrə orqan, 2-si isə inspeksiya xidmətləri göstərən orqan olmuşdur.

Akkreditasiya olunmuş sertifikatlaşdırma orqanları tərəfindən hesabat dövrü ərzində 9797 uyğunluq sertifikatı verilmişdir ki, onların 3918 ədədi istehsal, 5582 ədədi idxal, 115 ədədi ixrac, 173 ədədi xidmət sahəsinə, 9 ədədi isə istehsal proseslərinə verilmişdir.

Sənaye mülkiyyəti obyektlərinin mühafizəsi (patent) sahəsi

2014-cü il ərzində Komitə tərəfindən sənaye mülkiyyəti sahəsində normativ-hüquqi və informasiya bazasının təkmilləşdirilməsi, qüvvədə olan mövcud qanunvericiliyə və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq saziş və müqavilələrə uyğun olaraq hüquqi və fiziki şəxslərin sənaye mülkiyyəti obyektlərinin qeydiyyatı, müvafiq mühafizə sənədlərinin verilməsi, hüquqların verilməsinə dair müqavilələrin və istifadəyə dair lisenziya müqavilələrinin qeydiyyatı, sənaye mülkiyyəti sahəsinə dair digər işlər həyata keçirilmişdir. Həmçinin sənaye mülkiyyəti sahəsində müvafiq beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi, Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq müqavilələrdən və sazişlərdən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsi, beynəlxalq təşkilatlarla birgə tədbirlərin keçirilməsi, xarici təcrübənin öyrənilməsi və istifadəsinin təşkili və s. işlər davam etdirilmişdir.

2014-cü ildə Komitə tərəfindən ixtiralara dair 94 patent verilmişdir, onlardan 90 ədədi milli, 4 ədədi isə xarici fiziki və hüquqi şəxslərə məxsus olmuşdur. Faydalı modelə dair 15 patent qeydiyyata alınmışdır ki, onlardan da 10 ədədi milli, 4 ədədi xarici fiziki və hüquqi şəxslərə məxsus olmuşdur. Sənaye nümunələrinə dair 41 patent verilmişdir ki, onlardan 19 ədədi milli, 22 ədədi isə xarici fiziki və hüquqi şəxslərə məxsus olmuşdur.

Hesabat dövründə müvafiq dövlət reyestrində 1840 ədəd əmtəə nişanı və 1 coğrafi göstərici qeydiyyatata alınıb. Hesabat dövründə patentlərin qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə 614 ədəd, şəhadətnəmənin qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə 794 ədəd, əmtəə nişanına dair dəyişiklər edilməsi haqqında 423 ədəd bildiriş qeydiyyatata alınmışdır. İl ərzində 190 müqavilə qeydiyyatata alınmışdır ki, onlardan 10-u ixtira, faydalı model və sənaye nümunəsi patenti üzrə hüquqların verilməsinə görə, 6-sı patentə dair iddia sənədi üzrə hüquqların verilməsinə görə, 4-ü patentin istifadəsinə dair lisenziya müqaviləsi, 160-ı əmtəə nişanları üzrə hüquqların verilməsinə görə, 1-i əmtəə nişanına dair iddia sənədi üzrə hüquqların verilməsinə görə, 9-u əmtəə nişanlarının istifadəsinə dair lisenziya müqaviləsi, 1-i beynəlxalq əmtəə nişanlarından istifadəyə dair lisenziya müqaviləsidir.

2014-cü il ərzində Apellyasiya şurasına sənaye mülkiyyəti obyektlərinin hüquqi mühafizəsi ilə bağlı 170 etiraz ərizəsi daxil olmuşdur. Etirazlara baxılma nəticəsində 130 etiraz ərizəsi əsaslı hesab edilmiş və təmin edilmişdir. 6 etiraz ərizəsi qismən təmin edilmişdir. 8 etiraz ərizəsi rədd edilmişdir. 10 etiraz hal-hazırda baxılma mərhələsindədir.

Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndə heyəti 8-9 may 2014-cü il tarixlərində Cenevrə şəhərində təşkil olunmuş Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının 53-cü Baş Assambleyasının fəvqəladə sessiyasında, 22-30 sentyabr 2014-cü ildə 54-cü Baş Assambleyasının sessiyasında iştirak etmişdir.

2014-cü ilin 13-15 may tarixlərində Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının Baş direktoru Frensis Qarri Azərbaycana rəsmi səfər etmiş və bir sıra işgüzar görüşlər keçirmişdir. 14 may tarixində F. Qarrinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Baş nazirin müavini və xarici işlər nazirinin müavini ilə də müvafiq görüşləri keçirilmişdir. Həmçinin bu səfər çərçivəsində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı arasında əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” imzalanmışdır. Bu Anlaşma Memorandumunun icrası məqsədilə Fəaliyyət Planı layihəsi hazırlanmış və ÜƏMT ilə razılaşdırılmışdır. 2014-cü ilin 22-26 sentyabr tarixlərində ÜƏMT-nin Cenevrədə keçirilmiş növbəti Baş Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyəti ilə ÜƏMT-nin Baş direktoru Frensis Qarri ilə ikitərəfli görüşdə “Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı arasında əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu”nun icrasının təmin olunması məqsədilə hazırlanmış və aparılmış danışıqlar vasitəsilə qarşılıqlı surətdə razılaşdırılmış “2014-2017-ci illər üzrə Fəaliyyət Planı” qəbul edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 12 mart tarixli 331 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında 2014-cü ilin “Sənaye ili” elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı”nın 42-ci bəndinə uyğun olaraq 2014-cü il dekabrın 24-25-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanası – İnformasiya Resursları Mərkəzində “I Respublika Əqli Mülkiyyət və İnnovasiya Sərgisi” keçirilmişdir. Sərgidə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının institutları ilə yanaşı, Milli Aviasiya Akademiyası, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Yüksək Texnologiyalar Parkı, Sumqayıt Texnologiyalar Parkı, Müdafiə Sənayesi Nazirliyi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi, “ASAN xidmət”in İnnovasiyalar Mərkəzi, Azərbaycan Texniki Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Qafqaz Universiteti, SOCAR və s. təşkilatlar, patent almış ixtiraçılar və digər sənaye sahəsində fəaliyyət göstərən özəl sektorun nümayəndələri təmsil olunmuşlar.

“Sənaye ili” ilə əlaqədar olaraq Komitə tərəfindən ixtiraların, yeni texnologiyaların yaradılması və tətbiqinə alimlərin, ixtiraçıların, mühəndis-texniki işçilərin və təsərrüfat subyektlərinin cəlb edilməsinə yardım göstərilməsi, ixtiraçılıq sahəsində təbliğatın genişləndirilməsi və “İlin Patentini” nominasiyası üzrə qalibi müəyyən etmək məqsədilə Respublika Müsabiqəsi elan olunmuşdur. Yaradılmış təşkilat komitəsinə müsabiqədə iştirak üçün 25 patent sənədi daxil olmuşdur. Müsabiqə komissiyası tərəfindən daxil olmuş sənədlər araşdırılaraq qaliblər müəyyən edilmiş, 2014-cü ilin dekabrın 26-da qaliblər mükafatlandırılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi ilə Koreya Respublikasının Koreya Əqli Mülkiyyət Ofisi arasında 2014-cü il iyunun 20-də Bakı şəhərində və 2014-cü il iyunun 27-də Deyjon şəhərində Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır.

Hesabat dövründə Avrasiya Patent İdarəsi (AAPI) ilə əməkdaşlıq inkişaf etdirilmişdir. Komitə nümayəndələri AAPI-nin fəaliyyəti çərçivəsində keçirilən AAPT-nin İnzibati Şurasının məlumat texnologiyaları üzrə daimi işçi qrupunun iclasında və büdcə işçi qrupunun iclaslarında iştirak etmişlər. Həmçinin Avropa Patent İdarəsinin (API) Akademiyası ilə əməkdaşlıq davam etdirilmişdir.

Komitənin Sənaye Mülkiyyəti Obyektlərinin Ekspertizası Mərkəzi (AzPatent) qanunvericiliyə uyğun olaraq sənaye mülkiyyəti obyektlərinə dair iddia sənədlərinin qəbulu, ekspertizası, habelə rəsmi bülletenlərin və hesabatların buraxılışı üzrə işləri 2014-cü ildə də yerinə yetirmişdir.

Texniki tənzipləmə və standartlaşdırma üzrə dövlət nəzarəti

Azərbaycan Respublikasında texniki tənzipləmə və standartlaşdırma sahəsində qanunvericiliyə riayət edilməsi üzərində dövlət nəzarətini Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi yanında Texniki Tənzipləmə və Standartlaşdırma üzrə Dövlət Nəzarəti Xidməti həyata keçirir. Dövlət Nəzarəti Xidməti müəssisələrdə dövlət metroloji nəzarəti həyata keçirir, istehlak bazarının keyfiyyətsiz, təhlükəli və saxtalaşdırılmış mallardan qorunması məqsədi ilə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tədbirlərin həyata keçirməsini, məhsulların istehsalı, saxlanması, daşınması, işlərin yerinə yetirilməsi və xidmətlərin göstərilməsi zamanı texniki rəqlamentlərin, eləcə də onlarla qarşılıqlı əlaqəli olan dövlət standartlarının və ya texniki tənzipləmə və standartlaşdırma sahəsində digər normativ sənədlərin məcburi tələblərinə, məhsul istehsalçısının məhsulun keyfiyyəti və təhlükəsizliyinə dair bəyan etdiyi göstəricilərə riayət olunmasına dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsini, çəkilib (ölçülüb) qablaşdırılmış mallar üzərində dövlət metroloji nəzarətin həyata keçirilməsini təmin edir, texniki normativ hüquqi aktların və ya Azərbaycan Respublikasında tanınan beynəlxalq, regional, dövlətlərarası və digər dövlətlərin standartlarının tələblərinə uyğun olmayan, insanın həyatı, sağlamlığı və əmlakına, habelə ətraf mühitə zərər vura bilən məhsulların (işlərin, xidmətlərin) istehsalının, idxalının, satışı buraxılmasının, istifadəsinin və icrasının qarşısının alınması məqsədi ilə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsini, istehlak bazarının texniki normativ hüquqi aktların tələblərinə cavab verməyən, qanunvericiliyə uyğun qaydada sertifikatlaşdırılmalı olan, lakin sertifikatlaşdırılmamış mallardan (işlərdən, xidmətlərdən) qorunması üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tədbirlərin həyata keçirilməsini və s. təmin edir.

2014-cü il ərzində Xidmət tərəfindən sahibkarlıq subyektlərində dövlət nəzarətinin aparılması üçün ümumilikdə 2168 qərar verilmişdir. Bunlardan 1130-u ərzaq məhsullarının, 645-i qeyri-ərzaq məhsullarının keyfiyyətinə və təhlükəsizliyinə dövlət nəzarəti, 393-ü isə dövlət metroloji nəzarəti ilə bağlı olmuşdur. Aparılmış yoxlamalar zamanı 1290 təsərrüfat subyektində standartların, metroloji norma və qaydaların tələblərinin pozulması halları aşkar edilərək qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülmüş, aşkar edilmiş pozuntuların aradan qaldırılması üçün müddət müəyyən etməklə müəssisələrə nöqsanların aradan qaldırılması ilə bağlı 1290 qərar verilmiş, aşkar olunmuş pozuntularla əlaqədar 652 inzibati xəta haqında protokol tərtib edilməklə 303.800 (üç yüz üç min səkkiz yüz) manat cərimə tətbiq edilmiş və məhsul partiyası satışının qadağan edilməsi barədə 536 məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi barədə qərar verilmişdir. Ümumilikdə 189 sahibkarlıq subyektinə məhsulların istehsalı və satışının qadağan

olunması ilə əlaqədar məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi barədə qərar verilmişdir. İstehsalın və satışın qadağan olunması ilə əlaqədar məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi barədə qərarlardan 12-si unlu-qənnadı məmulatları, 21-i çörək məmulatları, 3-ü boya istehsalı, 9-u süd məhsulları, 5-i alkoqolsuz içkilər, 6-sı kolbasa istehsalı, 1-i polivinilxlorid (PVX) profillər, 132-si isə digər məhsul növləri istehsal edən təsərrüfat subyektlərinə verilmişdir.

Komitə yanında Texniki Tənzimləmə və Standartlaşdırma üzrə Dövlət Nəzarəti Xidməti tərəfindən istehlak bazarının keyfiyyətsiz, təhlükəli və saxtalaşdırılmış mallardan qorunması məqsədilə mütəmadi şəkildə ticarət şəbəkələrindən müxtəlif növ ərzaq məhsulları alınaraq sınaqlarının aparılması üçün akkreditasiya olunmuş laboratoriyalara təqdim edilir. 2014-cü il ərzində respublika ərazisində yerləşən ticarət şəbəkələrindən seçmə üsulu ilə ümumilikdə 399 adda məhsul nümunəsi alınaraq sınaqları aparılması üçün aidiyyəti laboratoriyalara təqdim edilmişdir. Bunlardan 244 adda idxal edilən, 155 adda ölkədə istehsal olunan məhsul nümunələrinin payına düşür. Bu məhsul nümunələrinin 9%-nin sınaq nəticələri qeyri-qənaətbəxş olmuşdur.

Xidmət tərəfindən dövlət nəzarəti aparılan təsərrüfat subyektlərində 23536 ədəd ölçmə vasitəsinin yoxlamadan keçmədiyi, 1043 adda məhsulun uyğunluq sertifikatı olmadan istehsal olunduğu aşkar edilmişdir. Həmçinin istehlakçılar tərəfindən quruma daxil olmuş 140-dan artıq şikayət məktubu yerində araşdırılaraq, hüquqları bərpa edilmişdir.

İnfrastrukturun təkmilləşdirilməsi

2014-cü il ərzində keyfiyyət infrastrukturunun formalaşması və inkişafı istiqamətində vacib əhəmiyyət daşıyan laboratoriya quruculuğu da sürətlə davam etmişdir. Komitə yanında Dövlət Metrologiya Xidmətinin etalon laboratoriyaları ilə yanaşı Komitənin Təcrübə-Sınaq Mərkəzinin (AzTEST) sınaq və kalibrlənmə laboratoriyalarının maddi-texniki bazaları zənginləşdirilmiş, mövcud laboratoriyalar daha müasir avadanlıqlarla təmin edilmiş, yeni laboratoriyalar qurulmuşdur. Belə ki, göstərilən xidmətlərin səmərəliliyini artırmaq məqsədi ilə tibb sahəsində geniş istifadə olunan kardioqrafların yoxlanması üçün elektrik ölçmə vasitələrinin kalibrlənmə laboratoriyasına “Prosim 8”, diaqnostik müayinə aparatlarının (USM) yoxlanması üçün “Endoscopic Ultrasound Phanthom ATS 570” cihazları və çoxfunksiyalı “Transmille 9041 A” kalibratoru, təzyiq, sərf və həcm ölçmə vasitələrinin kalibrlənmə laboratoriyası üçün “200 Bar XP 21-200 Bar gauge” və “PC 705” təzyiq kalibratorları, temperatur ölçmə vasitələrinin kalibrlənmə laboratoriyası üçün İSOTECH (FAST-CAL) Medium 907 temperatur kalibratoru və PT-100 markalı müqavimət termometri alınmışdır.

Bundan başqa yeyinti və kənd təsərrüfatı məhsullarının sınaq laboratoriyası, ölçmə vasitələrinin kalibrlənmə laboratoriyaları üçün “BWT-U” markalı su hamamı, “Shatox” markalı analizator, “7890 A “ qaz xromatoqrafi, oktan və setan ədədinin təyini üçün “Miniscan İRXpert Pro” markalı analizator və habelə oktan və setan standart nümunələri, lak və boya analizi laboratoriyası üçün 29 adda avadanlıq alınmışdır.

Hesabat ilində Gəncə şəhərində yeni tikilmiş Tikinti materiallarının sınaq laboratoriyası üçün 124 adda və İmişli şəhərində yeni tikilmiş Tikinti materiallarının sınaq laboratoriyası üçün 58 adda avadanlıq alınmışdır.

2014-cü il ərzində mal və məhsulların, xidmətlərin keyfiyyətini daha operativ, yerində və vaxt itkisi olmadan müəyyən etmək məqsədilə Komitə tərəfindən bir neçə səyyar laboratoriya da alınıb istifadəyə verilmişdir. Bunlardan biri səyyar asfalt laboratoriyası müasir tələblərə cavab verən 29 adda avadanlıqla və köməkçi materiallarla təmin olunmuşdur. Laboratoriya Azərbaycan Respublikası ərazisində yeni çəkilən və çəkilmiş asfalt yolların keyfiyyətinə nəzarəti gücləndirmək məqsədi daşıyır. Tikinti materiallarının sınaq laboratoriyaları və səyyar asfalt laboratoriyası AZS İSO/İEC 17025:2009 standartının tələbləri əsasında Komitə yanında Dövlət Akkreditasiya Xidməti tərəfindən akkreditasiya olunmuşdur. Bunlardan başqa səyyar qida laboratoriyası üçün 2 maşın, reaktivlər də daxil olmaqla 132 ədəd cihaz və yardımçı avadanlıq alınmışdır.

Səyyar tərəzi laboratoriyası üçün "İmprotex Industries and Buses" şirkətindən “Man” markalı ağır tonnajlı maşın alınmış, maşın üçün əlavə avadanlıqlar - kran və 500 kq-lıq 32 ədəd çəki daşı sifariş olunmuşdur.

Qanunvericiliklə Komitəyə həvalə edilmiş vəzifələrin icrası ilə bağlı işlər davam etdirilir.